№ 3 Ausgabe A.

HOMAN

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś

wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.

Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak·

na 4-aj staranie sa radok drobnymi literam—25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 3 (199) Hod III. 123972 Wilnia. 8 studnia 1918 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Rasiejskie delehaty pryjechali siahońnia u Brest-Litoŭsk.

BREST-LITOUSK (W.T.B.). 6.I. Učora ŭ wiečary praz telehraf biaz drotu posłana hetkaja telehrama ŭ niameckaj mowie:

U Rasiejskuju Delehaciju—na ruki prezesa jaje p. Ioffe ŭ Pieciarburzi.

U swaim adkazie na predłažeńnia rasiejskaj delehacii my 25 śniežnia ustanawili wiadomyje pryncypy dziela ahulnaha mira. Siłu hetych pryncypaŭ my pastawili ŭ zaležnaść ad taho, što ŭsie wajujučyje dzieržawy ŭ naznačeny čas pawinny biasporna ich pryznać. Z našaj zhody rasiejskaja delehacija naznačyła termin 10 dzion, u katoryje rešta wajujučych mahła-by wyskazacca.

Delehacii centralnych dzieržaŭ adznačajuć, što hety čas minyŭ, i ni adna z wajujučych dzieržaŭ nie apawieściła, što jana pryłučajecca da pierahaworaŭ.

Padpisali:

Kiulmann, Černin, Popow, Nesimi Bej.

Orhanizacyjny Kamitet dziela sazywu Biełaruskaj Konferencii u Wilni apawieščaje, što 25, 26 i 27 studnia 1918 hodu u Wilni adbudziecca padhatawicielnaja narada z učaściem predstaunikou s prawincii, wybranych miejscowymi žycharami, abo atrymaušych zaprošeńnie na piśmie ad Kamitetu.

Narada adbudziecca u haspodzi Biełaruskaha Klubu, Św.-Jurski pr. (u padworku—parter) i adkryjecca a 10 hadz. ranicaj.

Zwiertacca da Orhanizacyjnaho Kamitetu: Wilnia, Wilenskaja 23, ad 1 da 2 hadz. u dzień, abo Wilenskaja 33 (Biełaruski Kamitet pom. p. ad w.)

Kamitet.

7 studnia.

Zachodni teatr.

Na uschodzi ad Ipra i ˌmiž darohami na Arra i Perron paabiedzi uznialisia wostryje artyleryjskije bitwy. Artyleryjski i minamiotny abhoń krapčeŭ takže pry Mjet, na En, naabapał Orn i na zachodnim bierazi Mozela.

ŠTOKHOLM. «Nowaja Žyzń» s pryčyny pierarywu pierehaworaŭ piše:

«Jak wy, hramadzianie, dumajecie ab adnaŭleńni wajny z Niamieččynaj paśla taho, jak aficerski korpus zniščožen, front abiernien u biezładnuju masu i zniščena ŭsia wajennaja pramyšlenaść? Wy žadajecie nowaj wajny pad toj čas, jak usia pawaha nowaha uradu asnowana na žadańni jaho dajšci demokratyčnaha miru».

Orhan Lenina, «Prawda», nie napadaje na Niamieččynu, a winawacić u zatrudnieńniach Ukrainu, Kaledina i kadetaŭ.

BREST-LITOUSK 6. I. Pierehawory z ukrainskaj delehacijej adbywalisia dalej na zasiedańni, na katorym byli delehacii ŭsich centralnych dzieržaŭ.

PIECIARBURH. (P.T.A.) Hasudarstwieny bank pačaŭ pracawać. Da 400 starych čynoŭnikaŭ pryłučeny 650 nowych.

Ahledajučy skrynki z hrašmi u prywatnych bankach znajšli šmat sołata, katoraje urad konfiskuje.

ŠTOKHOLM. Finlandzki urad naznačyŭ za swajho tutejšaha predstaŭnika prafesara v. Wenta.

BERLIN. (W.T.B.). Uradowa. Impierator zahadaŭ imperskamu kancleru, hr. Hertlingu, zajawić finlandzkaj deputacii, što Niamieččyna pryznała niezaležnaść Finlandzii.

BERLIN. (W.T.B.) Uradowaja „Nord. Allg. Ztg." piše ab rasiejska-niameckich adnosinach:

«Što budzie dalej — niewiadoma. Paśla hetaha pieršaha niedarazumieńnia uznimucca druhije. Zrabić mir paśla 3 ½ hadoŭ wajny pry čašcy kawy nielha. Zništažeńnie budoŭli zhody było by katastrofaj tolki dla Rasiei, bo druhaja rewolucija jaje pajšła-by pa darozi pieršaj. Našy wojski stajać na warci. My wiedajem, što my pry hetym torhu—nie słabiejšyje, katoryje na usio prymušeny kazać: tak! Heta, a takže świadomaść našaha dobraha prawa, daje nam roŭnawahu i spakoj, wyžydajučy, što zrobiać rasiejcy".

LONDON. (Reŭter). Haława rabotnickaj partyi, Henderson, miž inšym, sajawiŭ:

„Pramowa Llojda Džordža ŭ niakataraj miery zhodliwa z apawieščenymi metami i pryncypami rabotnikaŭ. Rabotniki žadajuć poŭnaj woli i niezaležnaści Belhii, Serbii, Rumynii i Čornahoryi i utwareńnia krepkaj asnowy dziela razaružeńnia ŭ budučynie wojn. Heta našy ćwiordyje žadańnia, katoryja nie dapuskajuć kompromisu. Kali zajawy Llojda Džordža zhodliwy z imi, my ich witajem.

My trebujem skasawańnia militaryzmu, ale nia tolki ŭ Niamieččynie, a ŭsiudy. Naahuł, my zhadžajemsia z bolšewikami i z Wilsonam. Nichaj našy rasiejskije tawaryšy buduć pierakonany, što my staim za hetyje pryncypy i nie dapuścim imperyalizmu. Kali rasiejskije tawaryšy znojduć asnowu dziela uhody s centralnymi dzieržawami, dyk nichaj jany apawieściać ab jej sajuznyje urady.

WAŠYNGTON. (Reŭter). Stats-sekretar Makada, katoramu prysłuchajuć usie čyhunki, zrabiŭ umowu s čatyrma žaleznadarožnymi sajuzami ab pieredačy ŭsich sporak z rabotnikami uhodliwamu sudu.

Lloj Džordž proci mira.

LONDON. (Reuter) 6. I. Lloid Džordž skazaŭ učora pierad padstaŭnikami prafesyonalnych sajuzaŭ pramowu ab wajennych metach. Miž innym, jon skazaŭ:

„My dajšli da najbolš krytyčnaha momenta ŭ hetaj strašennaj baraćbie. Pytańnie ab wajennych metach ja zakranuŭ u hutarkach s predstaŭnikami rabotnikaŭ, Askwitam, Grejem i deputatami ad kałonij. Hetak ja kažu nia tolki ad imi uradu, ale ad imi nacii i ŭsiaje impieryi. Pieršaje žadańnie, jakoje wystaŭlaje anhlicki urad i jaha sajužnicki—heta adbudowa Belhii i zwarot strat pry zniščeńni jaje miest i wiosak. Čarodnyje žadańnia: adbudowa Serbii, Čarnahoryi zaniatych čaściej Francii, Italii, Rumunii i poŭnaja ewakuacija wojsk. My pastanowili barocca da końca pobač s francuskaj demokracijej, kab paprawić kryŭdu, ŭčynienuju ŭ 1871 hadu, kali dźwie francuskije prawincii byli adorwany ad Francii i pryłučeny da Niemieččyzny. „Ab ziemlach Rasiei ja ciapier nia budu kazać. Rasieja ciapier rychtujecca da separatnych pierahaworaŭ s ahulnymi worahami i pakidaje swaich byŭšych sajužnikaŭ. Ja nie zbirajusia wyhawarywać jej heta: ja tolki odznačywaju fakty. Nichto, chto znaje Prusy i ich mety, nia może sumlewacca, čaho jany chočuć dla Rasiei. Zaniatyje rasiejskije ziemli u tej ci inšaj formie buduć pryłučeny da pruskaj dzieržawy, a rešta nasieleńnia Rasiei ablecankami i hroźbami spierša ekonomicana, a pašla i palityčna budzie addadzieno pad panawańnie Niemieččyny. My usie škadujem, što heta budzie. Anhlickaja demokracija padzieržyć da kanca demokracii Francii, Italii i inšych našych sajužnikaŭ, i my budziem hordy, majučy mahčymaść stajać da kanca pobač a nowaj demokraciej Rasiei. Hetaho-ž choče Ameryka, Francija i Italija. Adnak, my dumajem, što niezaležnaja Polšča, złoženaja z usich časciej, jakie chočuć złučycca razam, wielmi patrebna dziela roŭnawahi Europy. Što datyčecca Aŭstro-Wenhryi, dyk ja dumaja, što pakul narodam jaje, daŭno dabiwajučymsia aŭtonomii, nie daduć jaje, datul u hetaj čaści Europy nia može być trywałaha mira. Što datyčecca Tureččyny, dyk paśla neutralizacii Bosfora i Dardanel my dumajem, što Arabija, Armenija, Messopotamija, Syryja i Palestyna pawinny atrymać pryznańnie swaich asablíwych nacyonalnych prawoŭ. Jak ja ŭžo kazaŭ, nielha zwiarnyć hetyje ziemli starym waładarom.

«Što datyčecca niamieckich kalonii, dyk ich dola budzie razwiazana pawodłuh žadańnioŭ i interesaŭ nasialeńnia.

«Hetak, kali nas pytajucca, za što my wajujem,—my možem adkazać: za sprawiadliwy i trywały mir. Kab jaho dajšci, treba: 1) wiarnuć świataść umoŭ: 2) razwiazać sporki ab ziemli na asnowie samaaznačeńnia nacyonalnaściej; 3) utwaryć internacyonalnyje orhanizacii dziela abmiežywańnia zbrojeńnia narodaŭ i pamienšeńnia mahčymaści wajny. Dziela ŭsiaho hetaha narody našaj impieryi hatowy na ješče wialikšyje achwiary, čym dahetul.

Mirnyje pierehawory.

BREST-LITOWSK. 3. I. Pieršaha studnia u Brest-Litowsk pryjechała mirnaja delehacija Ukrainskaj narodnaj respubliki, złožanaja z hetkich paŭnamočnikoŭ: Lewinski, Ledinski, Połozow i Slewruk. Usie čećwiera — členy ukrainskaj centralnaj rady i usierasiejskaha ustanoŭčaha sejmu. Delehaty Ukrainy majuć usie paŭnamočča ad ukrainskaha uradu, kab wieści mirnyje pierehawory. Delehaty zajawili, što, zhodnie z cyrkularnym pismom ukrainskaha uradu Ukraina stupiła ciapier na dorohu niezaležnych znosin z druhimi dzieržawami. Kali Rasieja objawiła wajnu, ukraincy nia mieli swajho hasudarstwa. Ciapier, kali urad Ukrainy utwaryŭ swaju ułasnuju dzieržawu, Ukraina žadaje demokratyčnaha mira. Delehaty Ukrainy spadziajucca, što ŭ časi mirnych pierehaworaŭ jany zdalejuć iści poruč z rasiejskimi delehatami.

BERLIN. 3. I. Hlaŭnaja kamisija Rejchstagu adbyła nowuju naradu, na katoraj byli impierski kancler i stats-sekretary.

Adzin klerykalny deputat skazaŭ pramowu, žadajučy mira nia tolki z bolšewikami, ale z usim rasiejskim narodam. Predstaŭnictwa Polšči, Litwy i Kurlandzii, jakije užo jość, — heta zakonnyje wyraziciell woli hetych ziamiel.

BERLIN. Ab asobach rasiejskich delehataŭ dajuć hetkije wiedamaści.

Praf. Pokrowskij — ruskaho rodu. Heta—stary rewolucyonier. U časie carskaha panawańnia jon nia moh atrymać miejsca prafesara i byŭ prywat docentam. Tolki paśla marcowaj rewolucii jon byŭ naznačen za prafesara ŭ Maskwie.

Kamieniow raniej nazywaŭsia Rozenfeld. Heta-redaktar „Prawdy“, člen biuro pieciarburskaj rady rab. i sałd. i člen pieciarburskaj dumy.

Joffe — člen pieciarburskaj miestowaj dumy i sekretar ciapierašniaha uradu.

Karachan — člen pieciarburskaj dumy.

Pawłowič — Weltmann — palityčny emihrant, byŭšyj žurnalistam u Francii.

Łapinski — člen polskaj soc.-dem. partyi, žyŭ u Šwejcaryi i ŭ siaredzinie maja pryjechaŭ u Pieciarburh.

Pani Bisenko naležyć ad 1903 hodu da lewaha kryła partyi socyał-rewolucyonieraŭ.

BERLIN. 4. I. Na zasiedańni hłaŭnaj Kamisii Rejchstagu impierski kancler u swajej pramowie, miž inšym, skazaŭ:

„Rasiejski urad predłažyŭ wieści dalejšyje pierehawory ŭ jakim-kolečy neutralnym miejści, — napr. u Štokholmie. Nie kažučy užo ab tym, što nie pazwolim rasiejcam zahadywać nam, dzie my pawinny wieści pierehawory, — ja pawinien adznačyć, što wiadzieńnie pierehaworaŭ u Štokholmie zwiazano z wialikimi trudnaściami, a pod toj čas znosiny stalić učaśnikaŭ pierehaworaŭ z Brest-Litoŭskam — wielmi wyhodnyje. Da hetaha treba dadać, što intryhi sajuznikow i ich staraǹnie posiejać intrygi miž nami i Rasiejej znajšliby u Štokholmie dobry hrunt. Z hetej pryčyny ja skazaŭ stats sekretaru Kulmanu adkinuć hetaje predłažeńnie (klikі „brawo!“). Tymčasam u Brest-Litowsk prybyli predstaŭniki Ukrainy — nie jak eksperty: a jak paŭnamočnyje delehaty. My budziem wieści pierehawory z delehatami Ukrainy.

„Apryč taho s Pieciarburha nas pawiedamili, što rasiejski urad nie može prystać na našy predłažeńnia, wyskazanyje ŭ 1 i 2 punktach. U ich hawaryčca ab ačystcy zaniatych nami ziamiel i ab narodnym hałasowańni. U rasiejskich hazetach nas winawaciać, što my niezakonnym sposobam chočemo wykrucica ad našej abiecanki u sprawie samaaznačeńnia nacyonalnaściej. Ja pawinien adkinuć hetyje abwinieńnia. My nia možem admowicca ad punktoŭ 1 i 2. My možem spakojna ždać razwiazki hetaha niedarazumieńnia. My apirajemsia na našu siłu, na našu adkrytuju dumku i na naše dobraje prawo“. (ažyŭlenyje „brawo!“).

BREST-LITOWSK. 4. I. Haława rasiejskaj delehacii prysłaŭ telehramu hałowam delehacij centralnych dzieržaŭ s predłažeńniem wieści dalejšyje pierehawory ŭ neutralnaj zahranicy. Delehaty centralnych dzieržaŭ adkinuli hetaje predłažeńnie, napaminajučy umowu pradoŭžyć pierehawory 5 studnia u Brest-Litoŭsku.

BERLIN. 4. I. S Pieciarburha pryjšła hetkaja telehrama:

Panom prezesam delehacij čatyroch centralnych dzieržaŭ

Pieranos pierehaworaŭ u neutralnuju zahranicu adpawiedaje rezultatam pierehaworaŭ. S pryčyny taho, što wažny delehacii prybyli u staroje miejsco, naša delehacija razam s kamisaram dzieła zahraničnych spraŭ wyjedzie zaŭtra u Brest-Litoŭsk, majučy poŭnuju wieru, što uhoda ab pieranieseńni pierehaworaŭ na neutralny hrunt nia spatkaje pieražkod.

Rasiejskaja delehacija.

Tymčasam u Brest-Litoŭsku pierehawory z delehatami Ukrainy razwiwajucca pamysna.

Wilnia, 8 studnia 1918 h.

Uwieś dziewiacimiljonny biełaruski narod, choć i razdzieleny wajennym frontam, adnadušna i jasna wyskazaŭ swaju wolu žyć niezaležnym dzieržaŭnym žyćciom i padaŭ wostry pratest proci zachwatnych apetytaŭ Polšči na Biełaruskije ziemli. Hetki-ž hołas padało ŭsio litoŭskaje hramadzianstwa. Nawat časć tutejšych palakoŭ — socyalisty i demokraty — dałučyłasia da žadańnia niezaležnaści Biełarusi i Litwy.

Ale dla Polšči, katoraja staŭlaje tolki pieršyje kroki na darozi da niezaležnaha bytu, hetaha mała. Jej mała i taho, što ŭwieś świet zasudziŭ palityku dzieržaŭ, katoryje halacca na ziemli čužych narodaŭ. Polšča nia kinuła dumki paniawolić naš kraj i dalej usie swaje siły napružaje dzieła hetaha.

Polšča wiadzie całuju palityčnuju intryhu proci nas u Berlinie i Wienie. Jak apawieščaje „Berl. Tagbl.“, u Berlin pryjechaŭ haława polskaha ministerstwa, Kuchažewski, a ŭ jaho świcie — načalnik palityčnaha departamentu, polski hraf Rostworowski, katory i wyskazaŭ supracoŭniku hazety polskije plany.

Polšča žadaje, kab jaje „uschodniaja hranica pajšła-by bolej-mieniej pa linii akopaŭ, chacia i za imi jość okruhi s pierewažywajučym polskim nasialeńniem,—napr. okruh Minski“. Litwinom pryznajecca prawa na saaznačeńnie, „chacia Polšča była złučena z Litwoj całyje stalećcia“. Wilenščynu tak sama palaki chočuć dałučyć da Polšči. Ab usiej hetaj sprawie polski urad prywioz u Berlin „abšyrny nawukowa-statystyčny materjał“.

Jaki heta „nawukowa-staty-

ZAHADKI.

96. Kroŭ maju pjuć, miasa jaduć,
kości na ahni paluć.
—
97. Biehła liska
Kala lesu blizka:
Ni ściežki, ni darožki,
Tolki załatyje nožki.
—
98. U lesi hadawana,
U krami kuplana,
U rukach płače.
—
99. Zaroŭ miadźwiedź na sielanskaj hare,
A pačuli hołas na hasudarskim dware.
—
100. Žyŭ-byŭ kapitan
Sto dut prakarmlaŭ,
Pryšłosia jamu umirać,
Nichto nie biarecca chawać;
Wykinuli za wuhoł —
I sabaki nie jaduć?
—
101. Asnowa — sasnowa,
Sałamiany utok.
—
102. Na kalinu-siem sakolikoŭ,
— kožny u kapotcy.
—
103. Zialezny tok,
Świnny pieraskok,
Pasad hrečany.
—
104. Na mory dub siakuć,
Na ŭwieś świet tresk i latuć.
—
105. Jość u mianie baran,
Nia stolki woŭny,
Skolki ran.
—
106. Pryjdzie wosień — kupim łosia;
Miasa pajadziom, skuru pradadziom.
—
107. Laceŭ choch,
Razsypaŭ haroch,
A hałubok ustaŭ
I toj haroch pabraŭ.
—
198. U kutočku, na hwazdočku
Wisić siła, nie rukami zwita.
—
109. Šyławiła, baŭtawiła,
Pa niamiecku hawaryła, —
Roham trawu jeła.
—
110. Dziesiać noh, šeść wok,
Try haławy, i adzin bok.
—
111. Sam chud,
A haława-s pud.
—
112. Čy wony dziedzia,
Pa žerdzi jedzie.
—
113. Ad ahnia ustaje,
Ad daždžu kładziecca,
—
114. Zdajecca nie siłač,
A jak ściśnie — choć płač.
—
115. Malenki, kruhlenki —
Kožnamu milenki.
—
116. Pałowa z zialeza,
A z drewa druhaja;
Jak siadziem da stołu
I jon tut bywaje.
—
117. Być može i z drewa,
Bywaje i z miedzi;
Kaniečna patrebna,
Pry kožnym abiedzi.
—
118. Čatyry chadyki,
Dwa badyki,
A siomy zamachajła.
—
119. Dwa sabaki-zabijaki
Tak hryzucca, tak jušacca,
Ažno piena kłubam wiernie.
—
120. Sutuła, harbata,
Na siłu bahata,
Što kaniej nie pawiazuć,
Što jana na harbie naniasie.
—
121. Siadzić pan u ciamnicy,
Šyje sabie rukawicy;
Wysyłaje ćwiet,
Na ŭwieś świet.
—
122. Dwa kancy,
Dwa kalcy,
A pasiaredzinie ćwiek.

ADHADKI.

96. Jabłynia: sok jaje, jabłyki, drewa.
97. Małanka.
98. Skrypka.
99. Hrom.
100. Harščok.
101. Sałamianaja strecha.
102. Wietki ŭsa.
103. Skawarada, padmiezka, blin.
104. Sol.
105. Kałodka, na katoraj drowy siakuć.
106. Kanapli.
107. Choład, rasa i sonce.
108. Pawučyńnia.
109. Husia
110. Rataj.
111. Blazmien.
112. Ahoń.
113. Dym.
114. Maroz.
115. Załataja maneta.

styčny" materjał — my wiedajem: usich biełarusaŭ palaki prosta abjaŭlajuć za „polskaje nasialeńnie"—zusim tak sama, jak niekali carskije čynoŭniki abjaŭlali za „iskoni-russkij narod". Dawoli adznačyć, što hrat Rostworowski ni słowam nie ŭspamianuŭ, što na ŭsim abšary ad Polšču da linii frontu žywuć hustoj massaj biełarusy, nie ŭspamianuŭ ab ich prawoch, chacia „łaskawa" pryznaje prawy litwinoŭ. A zajawa jaho, bytcym u Minščynie, dzie čysło palakoŭ nia bolš za 2½%, „pierewažywaje polskaje nasialeńnie", pakazwaje, na jakim biazstydnym fałšu apiraje polski urad swaje damahańnia addačy našaho narodu ŭ polskuju niawolu.

My z usiej siły pratestujem proci hetkaj polskaj palityki. Dawoli pieraciarpieŭ biełaruski narod pad polskaj i maskoŭskaj panščynaj, dawoli staroha zdzieku i niawoli! My chočemo žyć, jak wolnyje ludzi, i paniawoleńnie Polščaj chacia-by kusočka Biełaruskaj ziamli wyzawie stanoŭčy i družny naš adpor. U hety moment, kali apawieščajecca prawa samaaznačeńnia dla ŭsich žywych narodaŭ, my trebujem hetaha prawa i dla siabie: bo my **žywiem**, bo my chočem i **budziem žyć!**

U Wilni i wakolicach.

× Biełaruski Teatr. Biełaruskaja Dramatyčnaja Družyna, ihraŭšaja ŭ hetym sezonie tolki na scenie Biełaruskaho Klubu, ładzić u skorym časie wialiki publičny spektakl.

U prahramie — nawinki hetaho sezonu.

Proby ŭžo pačalisia.

× Biełaruski Kalendar na 1918 h. wyjšaŭ z druku i pastupiŭ u pradažu. Cena — 20 kap. (40 fen.).

Dastać možna u Biełaruskaj Kniharni, Zawalnaja 7.

× Biełaruskije adkrytki. My ŭžo pisali ab wypusku duža cikawych adkrytak z biełaruskimi typami, zroblenych pawodłuh artystyčnych fotohrafij z natury p. Jana Bułhaka.

Adkrytki hetyje, katoryje biazsporna zasłužywajuć ahulnaj uwahi, majuć asabliwuju historyju. Jany byli zakany ješče pierad wajnoj Biełaruskim Wydawieckim Tawarystwam miunchenskaj firmie. Kali uznialasia wajna, zdawałosia, što ŭsia rabota prapała. Ažno ciapier niespadzieŭki zakaz zusim hatowy byŭ prysłan u Wilniu, i artystyčnyje adkrytki sa snimkami biełaruskich typaŭ (8 admien) užo pastupili ŭ pradažu.

Adkrytki pradajucca: u Biełaruskaj Kniharni (Zawalnaja 7), u Biełaruskim Addzieli na Wystaŭcy Damoŭ Pracy i ŭ čyślenych kramach dziela pradažy adkrytak. Cena — 15 fen. štuka.

× U Šlachockim Klubie. Jak polskaja šlachta, katoraja hurtujecca ŭ wilenskim šlachockim klubie, adnosicca da druhich nacyonalnaściej našaho kraju, pakazwaje hetki fakt.

Na apošnim zasiedańni čłenaŭ Klubu, kali uznialasia hutarka ab tym, jakije treba wypisać da Klubu hazety, adzin s čłenaŭ padaŭ prajekt, kab byli wypisany wilenskije hazety wa ŭsich mowach, u tym liku biełaruskaja i prynamsi adna litoŭskaja. Na heta šlachta ćwiorda zapretastawała i ŭsiemi hałasami proci dwuch pastanawiła wypisać tolki polskije hazety.

Woś, jak hetyje pany cikawiacca, što dumajuć i pišuć «braty» biełarusy i litwiny...

× Kursy litoŭskaj mowy, ładženyje tawarystwam „Šviesa", adkrywajucca ŭ Wilni ŭ pačatku hetaha miesiaca.

Padrobnaści — u abwiestkach.

× Ŭwaha sadoŭnikam. Ciapier — samy čas oziela ačystki dreŭ ad lišnich halin.

× Žonkam zapasnych. Karty na chleb za miesiac luty wydajucca žonkam zapasnych u ili addzieli u Stadthaŭptmana, Dominikanskaja 2, pakoj 143, ad 8 da 12 hadz. i ad 3 da 7:

dla	4	cyrkulu	— 8 i 9	studnia
„	6	„	— 10	„
„	7	„	— 11	„
„	8	„	— 12 i 14	„
„	1	„	— 15	„
„	5	„	— 16	„
„	3	„	— 17	„
„	2	„	— 18	„

Chto nia woźmie swaich kart u hetyje dni, može atrymać ich ješče 19 i 21.

Karty dajuć prawa nia tolki na chleb, ale i na bulbu.

+ Kraža kania. U kaladny wiečar na Antokali ukradzien koń 5 hadoŭ, ciomny kaštan. Usie wiedamaści prynimaje krymiralnaja palicija, Dominikanskaja 1, pakoj 92.

× Temperatura. Najwyšejšaja i najniźejšaja temperatura za apošnije dni byla pawodłuh Celsija):

	najwyš	najniž.
2 — 3	— 4,4°	— 10,°
3 — 4	— 9,1°	— 14,1°
4 — 5	— 5,6°	— 14,8°
5 — 6	+ 1,6°	— 14,5°

Z USIAHO KRAJU.

KAZŁOUKA. U načy na 28 śnieżnia u hasradara Kazłoŭskaho wywiali sa stajni čornuju trochhadowuju kabyłu. Slady kanakradaŭ iduć u Wilniu.

ARLIŠKI, pad Jeŭjem. Tut znajšli 15 staraświeckich mahił sa škieletami, kamiennymi tapara mi i žaleznymi miečami.

BIELSK. Prawasłaŭny świaščenik Kowalow u druhoi pałowie śnieżnia abjechaŭ Bielski pawiet i prawiŭ imšu. Św. Kowalow byŭ, miž inšym, u Nowa-Barysawie, Stara-Koŭninie, Klesčelach, Siematyčach.

NAREW. Žandary zławili tut dušahuba Pieńkoŭskaha i zdali jaho ŭ Biełastok.

BEŁASTOK. U načy na 31 śnieżnia na Mikałajeŭskaj wul. 56 ukrali na 500 m. miasa.

HRODNIA. Pad dziaŭcynaj, katoraja chacieła nabrać wady z Nioman a, prałamaŭsia cienki lod, i jana pačała tanuć. Zborščyk padatkaŭ, Samuił Prachoŭski, z niebaspiekaj dla swajho žyćcia wyciahnuŭ dziaŭčynu. Jana skora papra wiłasia.

KULBIAKI. Sielanie Jazep i Kazimir Waškiewič nie addali ŭłaściam naznašenaha padatku naturaj. Kali ich za heta aštrafawali na 500 m., jany admowilisia placić jaho. Tady u ich pabrali karoŭ i świniej.

INDURA. Pa zahadu načalnika upraŭleńnia Biełastok-Hrodnia Indura abjaŭlajecca za horad. Za pieršaho burmistra naznačen Kriuger. Orhanizujecca miestowy Bejrat.

SUWAŁKI. Tuteišaja palicija areštawała cheŭru biazletnich zładziejaŭ, katoryje mieli cely skład kradzienych rečej: papiros, bitych kaček i t. d.

RYHA. 25 śnieżnia tutejšy žanocki sajuz światkuje stalećcie swajho istnawańnia.

SUWAŁKI. Zahadam s 1 studnia suwalski i aŭhustoŭski pawiety złučeny u adzin suwalski pawiet, za načalnika katoraha naznačen kapitan Gerke.

SUWAŁKI. Na Kalwaryjskaj wulicy ustrojena fabryka dziela wykarystańnia padliny. Za zdochłaha kania i rahataj skaciny płaciać ad 10 da 12 marak zaležnie ad dalečyni, a za awiec, koz, świniej i cielat — ad 3 da 4 m.

RYHA. Niedaŭna ŭ Berlinie pamier wydatny artysta ryžskaha teatru, Cezar Gilster, pracawaŭšy na ryžskaj scenie bolš za 25 hadoŭ.

MAHILOU. Mahiloŭskaja hubernia wybrała za čłena ustanoŭčaha sejmu Awksienjewa. Predstaŭniki rabotnikaŭ z Oršy wyskazali Awksientjewu swajo niedawierje.

Oficyalny addzieł.

ADOZWA.

Žychary kraju!

Nowy rasiejski urad wiadzie z Niamieččynnaj pierehawory ab miry.

Užo daŭno was uciskajuć, uciokšyje z niamieckaha pałonu ruskije sałdaty, katoryje złučylisia ŭ cheŭry z niaŭodnymi elementami wašaha narodu.

Niamieckaje wojska abaronić was i wyzwolić ad uciskajučych. Nia bojciesa wydać prastupnikaŭ! Nia bojciesia bolej pomsty razbojnikaŭ!

Kožny, chto wiedaje, dzie chawajucca razbojniki, pawinien nakazać ab hetym niamieckim sałdatam i ŭłaściam jaho imia nia budzie apublikowana.

Ś pryčyny čyich nakazaŭ razbojniki buduć zadzierżany, toj dastanie nahrody 50 marak, chto sam areštuje i złaść razbojnikaŭ, toj dastanie 100 m.

E. H. O. 18.XII.1917.

v. Biebers tein.

Generalleutnant u. Etapen-Inspekteur.

WIESTKI Z RASIEI.

PIECIARBURH. (P.T.A). 1. I. Rada narodnych kamisaraŭ, zhodnie sa swaiej pastanowaj ab samaaznačenni nacyonalnaściej, predłahaje hłaŭnaj spaŭnacielnaj kamisii nižejpisanaje:

1) pryznańnie palityčnaj niezaležnaści Finlandzkaj respubliki;

2) u zhodzi s Finlandzkim uradam utwareńnie asobnaj kamisii s predstaŭnikaŭ abiedźwych staron dziela razhladu spraŭ, wyzwanych addzialeńniem Finlandzii ad Rasiei.

PIECIARBURH. (P.T.A). S pryčyny zajawy predstaŭnikoŭ ukrainskaj centralnaj rady ab zhodzi właśći pierehawory s predstaŭnikami rasiejskaha uradu, dyk hetkije pierehawory mohuć pačacca. Rasiejski urad biazsporna pryznaje prawa ŭsich narodaŭ na niezaležnuju dzieržaŭnaść. Ukrainskaja rada pawinna adračysia ad padpzierżki Kaledzina i pryznać jaho palityku škodnaj dla rewolucii. Za miejsco dla pierehaworaŭ rasiejski urad predłahaje Smalensk abo Witebsk.

PIECIARBURH. (P.T.A.). S pryčyny taho, što čysło deputataŭ u ustanoŭčy sejm ješče niewialikaje, urad narodnych kamisaraŭ adłučyŭ adkryćcie ustanoŭčaha sejmu na 5 (18) studnia s tej nmowaj, što na hety dzień zbiarecca 400 deputataŭ.

PIECIARBURH. (P.T.A.). Kamisar dziela zahraničnych spraŭ apawieščaje zajawu, kažučy ŭ jej miž inšym:

«Rumynskije wojski zaniali niekolki wiosak u Bessarabii i rasstrelali niekolki rewolucyonieraŭ. Hetkich ličhadziejstw nie ha ciarpieć. My zažadali ad rumynskaho pasła kary dla rumynskich aficeraŭ i čynoŭnikaŭ, winawatych u pakušeńni na rasiejskuju rewoluciju. Rasiejski urad nie dapuścić bolš gwałtu nia tolki nad rasiejskimi rewolucyonierami, ale i nad rumynskimi. Kožyn rumynski sałdat, rabotnik i sielanin znojdzie zaščytu ad swajewolstwa reakcyjnaha rumynskaha bjurokratyzmu. Ułaśd rady rab. i sałd. nia zatrymajecca pierad najbolš wostrymi krokami proci rumynskich zahaworščykaŭ, pamočnikaŭ Kaledina, Ščerbačowa i ukrainskaj rady.

PIECIARBURH. Hazeta rady rab. i sałd. drukuje niekolki telehram rasiejskaha pasła ŭ Tokio, Krupienskaha, pasłanych časciu pierad, časciu paśla rasiejskaj rewolucii. Z hetych telehram widać, što japonski urad ćwiorda wystupaŭ proci sprob inšych dzieržaŭ miešacca da ŭnutrenych i zahraničnych spraŭ Kitaju i hetaje prawa pakidaŭ tolki sabie. Da rasiejskaj rewolucii Japonija spierša adnasilasia prychilna; paśla adnosiny jaje zmianilisia, bajučysia, što Rasieja zrobić separatny mir z Niamieččynaj i Awstryjej.

ŠTOKHOLM. Estonskaje biuro apawieščaje:

Rasiejski urad zahadaŭ naležaŭšuja raniej da Piaciarburskaj huberni Narwu dałučyć da Estlandzii. Hetak hranica nacyonalnaj estonskaj tarytoryi pierejšła na uschodni bierah raki Narowy.

Patryarchatu Rasiei.

«Germania» piše:

Pad čas unutrenaha raswału hasudarstwa i paśla utraty mahutnaj padzierżki świeckaj ułaści, z jakoj zaŭsiody karystała rasiejskaja cerkwa, u Maskwie adbyŭsia ŭsierasiejski carkoŭny sabor. Miž jaho pastanowami najwialikšuju wahu maje biazsporna adnaŭleńnie patryarchatu, skasawanaha gwałtam Piatrom Wialikim. Asabliwa stajaŭ za heta astachański ŭładyka Mitrafan, dawodziačy patrebu hławy u prawasłaŭnaj Cerkwi i achwoty narodu bačyć najwyšejšuju duchoŭnuju ŭłaść u asobie wadnaj adzinki. Suproć patryarchatu wystupiŭ praf. Kudrlawcew, dy paddzie žywali jaho liberalnyje prafesary Duchoŭnaj Akademii, staronniki bolš świeckaho duchu ŭ Cerkwi. Asabliwa enerhična wystupaŭ praf. Egzemplarskij, aŭtor wiadomaj stać ci «Uwaskresajučaja Wizancja» ŭ «Kijeŭsk. Myśli». Hetak u rasiejskaj carkoŭnaj myśli wystupiła i nawuka Tołstoha. Adnak, s pryčyny skasawańnia nowym rasiejskim uradam stanowišča oberprakurora Św. Synodu, pierewahaj hałasoŭ, padadzienych za patryarchat, było blizka adnadušna pastanoŭleno ŭmacawać sabor da wybaru patryarcha, katory pawinien być pieršym pamiž roŭnych jamu biskupaŭ i maje wiaści ŭ ie carkoŭnyje sprawy i dawać sprazdaču saboru. Paśla prystupili da wybaraŭ. U cerkwi Spasiciela ŭ Maskwie spamiž troch kandydataŭ wybran za patryarcha maskoŭski mitrapalit Cichon. 21 listapada jon zaniaŭ swoj pasad. Patryarch budzie žyć u Maskwie. — Heta — wialiki krok uplaród u žyćci prawasłaŭnaj Cerkwy.

Z usîaho świetu.

PARYŽ. „Temps“ piše:
Francuski urad pryznaŭ niezaležnaść Finlandzkaj respubliki.

ŠTOKHOLM. Šwedski karol, zhodnie s pastanowaj ministerstwa s 4 studnia, pryznaŭ Finlandziju za niezaležnuju dzieržawu.

BERLIN. Deputacii syonistaŭ pamočnik stats-sekretara dziela zahraničnych spraŭ skazaŭ:
«My z radaściu witajem dumku tureckaha uradu dać miejscowaje samaupraŭleńnie Palestynie ŭ mieżach tureckich zakonaŭ».

BERLIN. Člany jahipieckaj nacyonalnaj partyi ŭ Berlinie pasłali u Brest-Litoŭsk zajawu, žadajučy wyzwaleńnia Ahiptu na asnowie samaaznačeńnia nacyonalnaściej.

PARYŽ. «Humanite» piše:
Socyalisty padali ŭ parlament swajo žadańnie, kab Francija pryłučyłasia da rasiejska-niamieckich pierehaworaŭ. Pad žadańniem hetym padpisalisia 115 deputataŭ.

LONDON. (Reŭter). Rabočaja partyja na partyjnym zjeździ budzie razhledać hetkuju prahramu: nowy hramadzki ład pawinien być asnowan na kooperacii i raździeli pry roŭnaj dla ŭsich woli; ahraničeńnia asob, narodaŭ abo kołonij adkidajucca; mytnyje padatki ŭ jakoj-budź formie nia mohuć być pryznany, a zamiest ich pawinien być ustanoŭlen padatak s kapitału.

ŠTOKHOLM. (W.T.B.). Branding s pryčyny chwaroby prasiŭ ab adstaŭku. Na jaho miejsco naznačen socyalist Torsen.

MADRYD. Karol wydaŭ dekret ab rospusku parlamentu. Nowyje wybary naznačeny na 17 lutaha, adkryćcie nowaha parlamentu — na 11 marca.

BERLIN. U aświedomlenych kruhach apawieščajuć, što Rejchstag budzie sozwan tolki ŭ pačatku lutaha.

TEЛEHRAMY.

Niamieckija apawieščeńnie.

4. I. Zachodni teatr.

Blizka na ŭsieńkim fronci — wostryje artyleryjskije bitwy. U styčkach na ŭschodzi ad Ipra i na poŭnačy ad Labasse, dy na paŭdziennym uschodzi ad Mewr i ŭ Šampani ŭziaty pałonnyje i kulemioty.

Ad 1 studnia našy worahi utracili 23 samaloty i 2 prywiaznyje latučyje šary.

5. I Zachodni teatr.

Na fronci u Flandryi, na ŭschodzi ad Ipra, miž Skarp i Somm, u wakolicach Awokur i S. Mijel—wostryje artyleryjskije bitwy. Na ŭschodzi ad Bilkur u časi razwiedki ŭziato ŭ pałon wialikaje čysło anhličan.

6. I. Zachodni teatr.

Francuskije nastupleńnia ŭ Šampani adkinuty štykami. Pry Žiwenkur, Awokur i Bezonwo uziato mnoha pałonnych i niekolki kulemiotaŭ.

---

4 i 5 studnia ŭ bitwach na pawietry zbity 15 warożych samalotaŭ i 4 prywiaznyje latučyje šary.

Italjanski teatr.

Naabapał Brendy, ŭ wakolicach Tomba i Montello — artyleryjskije bitwy.

Kala wajny

ŽENIEWA Francuskije minimalisty (mieńšewiki) wystawili pieršy raz žadańnie zaraz pačać mirnyje pierehawary i dałučycca da pierehaworaŭ u Brest Litoŭsku.

Pad naciskam hramadzianstwa francuzki urad, zdajecca, pazwolić socyalistu Toma pajechać u Pieciarburh, kab zawiazać tam znosiny z bolšew.

LONDON. Francuski minister-prezydent Klemanso piše ŭ „Daily Mail“:
„My nikoli nie pałožym aružža. Da hetaha prymušaje nas pamiać ab našych pahibšych wajakach. Naše pałažeńnie — lepšaje, čym kali-kolečy“.

WAŠYNGTON (Reŭter). Prezydent Wilson pasłaŭ Llojdu Džordžu telehramu, ŭ katoraj miž inšym hawoRyć:
„Ad imi maho narodu ja iešče raz paćwierdžaju, što Złučenyje Staty pracihiwajuć swaju ruku i akazuć usielakuju pomac, kab dajšci pačesnaha i trywałaha mira“.

LONDON. Deputat Hodž zajawiŭ u Nižniaj Pałaci, što za minułyj hod anhličanie utracili 850.000 duš, a ad pačatku wajny — bolš za 2 milijeny, ŭ tym liku 750,000 zabitych.

BERLIN. (W.T.B.). Ad 20 listapada da 2 studnia tolki na poli bitwy pry Kambre anhličanie utracili 227 aficeraŭ i 9,600 sałdataŭ pałonnymi. Zdabyty 172 harmaty, 724 kulemioty i 19 minamiotaŭ. Apryč taho ŭziaty nazad 32 niamieckije harmaty, utračenyje pry pieršych udačach anhličan. S 300 pancyrnych samachodaŭ, puščenych u chod, anhličanie utracili 107, u tym liku 75 za niamieckimi linijami, a 32 ležać razbityje miž niamieckim i anhlickim frontam. Hetak anhličanie utracili bolš za čaćwiortuju časć usich pancyrnych samachodaŭ, byŭšych u anhlickaj armii.

BERLIN. (W.T.B.). U kanali Św. Jurja i Brystolskim kanali niamieckije padwodnyje łodki iznoŭ zatapili 7 parachodaŭ i 1 paruśnik jomkaściu razam 24,000 tonn.

BERLIN. (W.T.B.). U uschodniaj časci kanału Lamanš niamieckije padwodnyje łodki iznoŭ zatapili 21,000 tonn.

BERLIN. (W.T.B.). Niamieckije padwodnyje łodki iznoŭ zatapili ŭ kanali Lamanš 22,000 tonn.

Spisak biełaruskich knižek.

Wiedajučy canu knihi, najlepiej prysłać hrošy napierad hetak tanniej kaštuje pierasyłka.

Knižki aznačenyje *bis* — wyjšli łacinskimi i „ruskimi“ literami.

Biełaruskije teatralnyje twory.

Хам. Абраз у 4-х дзеях, Э. Ожешко . . . . — 75
Сватаньне. Жарцік у 1-й дзеі, А. Чэхова . . . . — 20
Мядзведзь. Жарцік у 1-й дзеі, А. Чэхова . . . . — 30
Міхалка. Камэдыя у 1 дзеі . . . . — 30
Па рэвізіі. Абраз у 1 дзеі Кропіўніцкага . . . . — 35
Пашыліся ў дурні. Жарт Кропіўніцкага у 3 дзеях . . . . — 65
Як яны жаніліся. Жарт у 1 дзеі Валодзькаго . . . . — 30
„Паўлінка“, камэдыя у 2 дзеях Я. Купалы . . . . — 70
Snatworny Mak. Scena dla dziciaczych teatroŭ . . . . — 15
Betlejka . . . . — 5

Nawukowyje dastupnyje dla usich.

Cena rub. kp.

bis Jan Barszczeŭski, pieršy biełaruski piśmiennik. Biograficzny narys R. Zemkewicza . . . . — 20
Praktycznyje rady ab harodnictwie . . . . — 7
Гутаркі аб небі і зямлі з рысункамі . . . . — 15
bis Cukier, W. Trojcy . . . . — 3
bis Hutarki ab haspadarcy . . . . — 3
bis Jak ratawać uzdutuju žywiołu . . . . — 3
bis Jak baranicca ad chalery . . . . — 1
bis Jak rabić dobryje ramowyje wulli . . . . — 5
bis Zlamielnaja sprawa u Nowaj Zelandii . . . . — 3
bis Karotkaja historyja Biełarusi — Własta . . . . — 60
Bł. Andrej Babola mučynik . . . . — 5
Pčalina—żywiołka małaja a karyści daje mnoha . . . . . — 30
Як багацеюць чэскіе селяне . . . . — 10
Як выбіраюць дэпутатоў у Гас. Думу . . . . — 3
Na darozi da nowaho žyćcia. A. Nowiny . . . . — 20
Alkahol . . . . — 3
Rady dla matak . . . . — 3
Św. Jazafat Kuncewič . . . . — 5
Našto biełarusam hazety . . . . — 5
Kolki słoŭ ab dziawoczaj opratcy na Biełarusi . . . . . — 10

Hadawiki.

Nasza Niwa 1906 hodu	. 1 r. — k.	Nasza Niwa 1910 hodu	. . 3 r. — k.
„ „ 1907 „	. 15 „ —	„ „ 1911 „	. . 3 „ —
„ „ 1908 „	. 5 „ —	„ „ 1912 „	. . 5 „ —
„ „ 1909 „	. 3 „ —	„ „ 1913 „	. . 3 „ —

Kalendary 1910, 1911, 1912, 1913, 1914 h. pa 15 k., 1915 h 20 k., 1916 h. pa 15 k., 1917 h. pa 20 k.

Wilnia, Zawalnaja 7. Biełaruskaja Kniharnia.
Wilnia, Wallstrasse 7, Weisruthenische Buchhandlung, W. Łastoŭski.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.